

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÜMİT BOYNER'İN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

1 Ekim 2010

Sabancı Center, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxioffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Başkan, Değerli üyeler,

Belki de içine çok sıradışı gelişmeler sığıdığı için normalden uzun gelen bir aralığın ardından sizlerle tekrar birlikte olmaktan engin bir mutluluk duyuyorum. Gerçekten de konuşacağımız, paylaşacağımız, tartışacağımız çok konu birikti.

Tespit etmek gerekir ki 12 Eylül referandumundan sonra artık yeni Anayasa yapmaya ziyadesiyle hazır bir Türkiye'de yaşıyoruz.

Bu Türkiye, askeri ve sivil bürokrasinin siyasi sistemimiz içindeki yeri, ağırlığı ve işleviyle ilgili eski tanımlama ve alışkanlıklarla bağını koparmış bir Türkiye'dir.

Bu Türkiye, aynı zamanda üzerindeki her yönden gelen şiddet şantajına başkaldırmış bir Türkiye'dir. Türk toplumu en yakıcı sorununun sivil siyaset zemininde ve artık mutlak surette şiddeti reddederek çözüme talebini de iletmiştir.

Bunların yanı sıra bu Türkiye, hukukun üstünlüğüne dayalı, güçler ayrımını kurumsallaştırmış, temsil adaletinin sağlandığı, birey haklarına saygılı demokratik bir devlet, toplum ve rejim hedefine ulaşmak için harekete geçmek isteyen ve Avrupa Birliği değerlerinin yerleşmesi hedefine yönelmiş bir Türkiye'dir.

Bu konuya birazdan tekrar döneceğim.

Değerli üyeler,

Çok konumuz birikti derken yalnızca Türkiye'nin yüklü siyasi gündeminden, önümüzdeki dönemin karşımıza getirdiği risklerden, fırsatlardan ve bu dönemdeki mücadelelerin niteliğiyle ilgili tartışmalardan söz etmiyorum.

Çok anlaşılır nedenlerle Türkiye'nin kendi içine döndüğü bu zaman diliminde dünya da boş durmadı.

21. yüzyılın ilk on yılında dünyadaki yerleşik güç dağılımını, var olan düzenin temel kurallarını ve dengelerini sarsan gelişmeler yaşandı. Hızlandırılmış bir tarih akışı içinde Batı dünyası, özellikle ABD uluslararası sistem içindeki siyaseten mutlak üstünlüğünü yitirdi.

2008 krizi gelişmiş ekonomileri büyük ve altından kalkması çok uzun sürecek borç yükleri altında bırakırken, zamanında Batı'nın baskısıyla mali politikalarında disiplin kurmuş, finansal balonların cazibesine kapılmamış ekonomileri ön plana çıkardı.

Bu on yılın sonunda siyaseten, ideolojik olarak ve ekonomik gelişmeler açısından herkes bir bilanço çıkarmaya başladı. Uluslararası rekabetin ekonomik boyutunun önemi herkesçe gayet iyi algılandığından ekonomi yönetimi, teknoloji kullanımı ve yaratıcılık stratejik düşüncenin de odağına oturdu.

Bu sayede 2010 yılıyla başlayan yeni on yıllık dönemde ve ötesinde nasıl bir dünya düzeninin şekilleneceği konusunda yeterince ipucu toplanıyor.

Görünen o ki, krizle birlikte başlayan geçiş döneminde devletin piyasalarla ilişkisinin ne olacağı konusunda ciddi bir tartışma ve mücadele yaşanacak. Küresel boyutları olan sorunları ulus-devletin egemenlik anlayışı ve çerçevesi içinde çözmeye gayretleri sürecek.

Ancak bu konudaki direktmeler küreselleşmenin mantığını engelleyemeyecek. Küresel yönetim gereksinimi giderek daha ağır basacak. Bu bağlamda mevcut uluslararası kuruluşların yeni dönemin gerçeklerini, güç dağılımını yansıtacak şekilde yeniden yapılanmaları da gerekecektir.

Bu yeniden yapılanmada ekonomi yönetiminde doğru tercihleri yapmış bir Türkiye'nin ön plana çıkabileceğine de inanıyoruz.

Öte yandan dünya siyasetinin önde gelen oyuncularını gelecekte kurmak üzere gündelik yönetim sorunlarının ötesine giden planlar yapmaya, stratejiler üretmeye başladılar. Bizim de artık bu tartışmalara katılma zamanımız geldi ve hatta geçiyor bile.

Geçtiğimiz yazın cehennem sıcakları iklim değişikliği, küresel ısınma konularında en inatçı kafalarda bile soru işaretlerini çoğalttı. Ekonomik yapının farklı enerji kaynaklarına dayanması gerekliliği giderek daha yaygın kabul görüyor.

Dünya artan bir hızla fosil yakıt sonrası döneme hazırlanmaya başlıyor. O dönemin gerektirdiği teknolojileri üretenler, o teknolojinin kullanıldığı ürünleri icat edenler, üretenler ve pazarlayanlar ön plana çıkacak. Biyolojide, gen biliminde her gün insan tahayyülünü aşan ufuklar açılıyor.

Bu alanlardaki araştırmaların sonuçlarını, teknolojinin imkanlarını hayata geçirecek olanlar tabii ki ekonomik aktörler ve piyasa koşullarıdır. Ancak tarihten de biliyoruz ki bu tür büyük teknolojik sıçrama dönemlerinde devletlere de büyük görev düşer.

Nitekim bugünkü tartışmaların önemli bir bölümü piyasa ile devlet arasındaki işbölümünün nasıl tanımlanacağı üzerinde. Bir yandan devletin piyasanın işleyişini kolaylaştırıcı, yönetime ağırlık veren, düzenleyici bir yapılanmaya geçmesi, diğer yandan teşvik unsurunun teknolojik ve ekonomik ufukları açmak üzere nasıl kullanılacağı gündemde.

Türkiye açısından bu tabloya baktığımızda acilen benzer tartışmaları en geniş katılımı yapmamız gerektiği sonucuna varıyoruz. Bu bağlamda özel teşebbüsün ve girişimciliğin önemi, konumu ve bu atılımlarda oynayacağı rol meselesine de değinmek gerekiyor.

Değerli üyeler,

Bildiğiniz gibi, son dönemde bize hayli anlamsız gelen bir “Anadolu sermayesi” “İstanbul sermayesi” karşılaştırması yapılıyor.

Bize göre asıl büyük ayrışma kayıtlı iş yapan sermaye ile kayıt dışı sermaye arasındadır. Bunlardan birincisi kurallara ve çalışanın haklarına saygılıyken, vergisini öderken kayıt dışı sermaye hem bunları umursamaz hem de haksız rekabet yaratarak genel çıkara aykırı bir durumun da ortaya çıkmasına yol açar. Eğer bir mücadeleden söz edilecekse bu, tüm Türkiye sathında kayıtlı ve kayıt dışı sermaye arasındadır.

Bizim Anadolu sermayesiyle ilişkimize dönecek olursak da söylenecek çok söz var aslında. Bu noktada TÜSİAD'ın, "Anadolu"daki gönüllü sanayici ve işadamları örgütleri ile 1990'lı yıllardan beri süregelen ilişkilerinden ve bu ilişkilerin sürekli desteklediğimiz TÜRKONFED çatısı altında kurumsallaşmasından uzun uzadıya bahsetmeye gerek bile duymuyorum. Ayrıca yönetim merkezleri Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde bulunan ve başarılarıyla temayüz etmiş üyelerimizin sayısını hatırlatmayı da anlamsız buluyorum.

Türkiye'deki en yerleşik kurumlardan olan TÜSİAD'ın daha bürokratik vesayetini sürdüğü 1990'larda, bugün ağızlarından bal damlayanlar demokrasinin ne olduğunu çözememişken, bu davanın bayraktarlığını yaptığını hatırlatmak da belki yersiz.

Sonuçta bu mücadeleler ülkenin ve toplumun genel çıkarları gözetilerek verilen, bizim yükümlülüğümüz sayılması gereken mücadelelerdi.

Bize bu sorumluluğu yükleyen toplum içindeki yerimiz idiyse, mücadeleye iten de dünyayı kavramamızdı. Soğuk Savaş sonrasında dünyanın itibarlı ülkeleri arasında yer almanın insan haklarına ve özgürlüklere saygıdan, kısaca Kopenhag kriterlerinden, geçtiğini kavramamızdı. Bu yeni dünyada piyasaların düzgün şekilde, yersiz ve faullü müdahalelerle engellenmeden çalışabilmeleri için iyi işleyen bir demokrasi ve hukuk sistemi vazgeçilemez şartlardı.

Bugün piyasa-demokrasi-hukuk arasındaki bu temel ilişkinin geçmiştekinden bile daha önemli olduğuna inanıyoruz.

O zamanlar, ve hatta şimdi, Türkiye'yi kurulmakta olan yeni küresel düzen içinde layık olduğu yere konumlandırmanın köklü değişimlerden geçtiğini kabullenip bunu kamuoyuna anlatmak bizim işimizdi. Tıpkı AB projesinin Türkiye'yi kanatlandıracağını, normalleştireceğini, dünyadaki profilini yükselteceğini savunmanın olduğu gibi.

Bunları görebilmemizi artık olgunlaşmış, kurumlaşmaya başlamış, çevreye, dünyaya daha çok dikkat etmenin önemini kavramış şirketleri yöneten iş insanları olmamız sağladı.

Bir gecede demokrat olunamıyor. Kişiler ve kurumlar ancak zaman içinde tecrübe kazandıkça ortak akıl üretebilecek kapasiteye kavuşuyorlar. Kısacası bir ülkenin kurumsal ve insan sermayesi kolay şekillenmiyor.

Zira yalnızca eğitim ve para insan sermayesini şekillendirmek için yeterli olmuyor. Tecrübenin, algıların, duyguların açık olmasının, dünya ile etkileşim ve iletişim içinde olmanın değerinin maddi bir ölçüsü yok.

Değerli üyeler,

Önümüzdeki dönemde mali kaynaklar kadar, müteşebbislik ruhu, bu ruha yol açacak koşulların sağlanması ve insan sermayemizin geliştirilmesi kalkınma gündemimizin ön sıralarında yer alacak.

Türkiye'nin teknoloji üreten ülkeler arasına girip girmeyeceğini, rekabetin önünü açıcı politikaların katkısıyla sermayenin bu yönde mobilize edilip edilmeyeceği belirleyecektir.

Böyle bir durumda sermayenin el değiştirmesi gibi, kendi tarihimizde çok çarpıcı ve olumsuz yankıları olan sözleri kullanmanın ülke çıkarlarına aykırı düştüğünü kayda geçirmek istiyorum. Bizim beklentimiz ve desteklediğimiz yaklaşım sermayenin tabana yayılması ve bu şekilde bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması yönünde mesafe katedilmesidir. Üzerinde asıl mesai harcamamız gereken konular ise geleceği kuracak atılımlarla ilgilidir.

Devlet, teşebbüs ruhunu ezmeden düzenleyici rolü ve teşvik mekanizmalarıyla kök hücre araştırmalarına, genetik dalındaki uçsuz bucaksız çalışma alanlarına destek verecek. Geleceğin dünyası alternatif enerji üretebilen, elektrikli otomobil teknolojisini en hızlı geliştiren ve uygulamaya sokabilen ekonomilere, toplumlara ait olacak.

Özel teşebbüsün yaratıcılığını ortaya koyması için gerekli şartların oluşmasında devletin de harekete geçmesi gerekiyor. Eğitim sisteminin çağa uygun, çalışma hayatı ile uyumlu düzeye getirilmesinden, adalet mekanizmasının doğru işlemlerine, teknoloji yatırımlarını desteklemekten, rekabetin önündeki engelleri kaldırmaya kadar yapabileceği, yapması gereken bir dizi iş var.

Sizce sermayenin coğrafyası, ideolojisi ya da samimiyeti tartışmalarına dalmış, sermayenin el değiştirmesinden bahseden bir Türkiye böyle bir vizyonu geliştirme, bu türden bir gelecek kurma projesinin neresindedir?

Değerli üyeler,

Bizim hedefimiz, daha doğrusu toplumun ezici çoğunluğunun hedefi, daha müreffeh, daha huzurlu, daha özgür bir toplum haline gelmemizdir.

Yalan yanlış tezler üzerinden TÜSİAD'a saldırmanın dayanılmaz hafifliğiyle başları dönenlere bu temel ilkeyi bir kez daha hatırlatmak istedim. Sonuçta kendi işlevini kapalı kapılar ardında iş takipçiliği olarak değil toplumsal farkındalık yaratmak diye tanımlamış ve bunu uygulamaya dökmüş bir derneğiz.

Anayasa paketi gündeme geldiği tarihten itibaren TÜSİAD olarak tek tek tüm maddeler üzerinden hem siz üyelerimize, hem kamuoyuna hem de hükümete görüş ve önerilerimizi sunduk. Demokratikleşme, hukuk, yargı sistemi ve anayasa konularında pek çok rapor yayınlamış bir kurum olarak sorumluluğumuzu yerine getirdiğimize inanıyoruz.

Pek çok bakımdan gerçekten de tarihsel anlamlarla yüklü referandumun ardından biz gene temel ilkelerimiz doğrultusunda konuşmayı, önerilerde bulunmayı, tartışmaya dahil olmayı ve kamuoyuyla görüşlerimizi paylaşmayı sürdüreceğiz.

Değerli üyeler,

Konuşmamın başında referandum sonrası ortamın Türkiye'nin bir an önce yeni anayasasına kavuşmaya hazır olduğunu da gösterdiğini vurgulamıştım.

Referandum sonrasında hem Sayın Başbakan'dan hem de Kılıçdaroğlu'ndan gelen işaretler yeni anayasa hazırlanması konusunda siyasi sistemimizin nihayet mutabakat içinde olduğunu gösteriyor.

Buna koşut olarak 12 Eylöl oylamasından beri ülkeyi fena halde geren kutuplaşma atmosferinden ve söyleminden uzaklaşmak için de siyasi liderler bir gayret sarfediyorlar. Kısacası ülkenin temel meselelerinin çözümünde, önce ortak tanımlamalara varmak gerekliliğinin herkes tarafından anlaşılmaya başladığı izlenimini ediniyoruz.

Türkiye'yi geren ve seçim sonuçları coğrafyasının çarpıcı şekilde dikkatimize sunduğu kutuplaşma bizi yerimize mıhlıyacak, geleceğimizi kurmamızı zorlaştıracak bir zincirdir. Mutlaka kırılması gerekir. Bu kutuplaşmadan beslenerek siyaset yapmanın Türkiye'ye kimisi görünür kimisi örtük hayli ağır bedeller ödettiğini asla göz ardı etmemeliyiz.

Buna yönelik olarak da yalnızca anayasa değil, demokratik bir cumhuriyetin kurumsallaşması için gerekli diğer yasal adımların da atılmasını talep ediyoruz.

TÜSİAD olarak seçimlere kadar geçecek dönemde şu beş konuda, o konunun uzmanları ve uygulayıcıları olan kişilerle yuvarlak masa toplantıları düzenleyerek, tartışmaları ve varılan sonuçları kamuoyu ile paylaşacağız.

Bu konular:

1. “Yeni anayasanın hazırlanma yöntemi”
2. “21. Yüzyıl anayasasının temel ilke ve kurumları”
3. “Din ve vicdan özgürlüğü”
4. “Kimlikler meselesi”
5. “Kuvvetler ayrılığı”dır.

Bizim anlayışımıza göre demokratik anayasa konusu siyasi partiler yasası, seçim yasası ve Türk Ceza Kanunu'ndaki ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı maddelerin değiştirilmesi gerekliliğinden bağımsız olarak tartışılmaz. Daha doğrusu bunları kapsamadan süren bir tartışma eksik kalacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanı'nın ABD ziyareti sırasında söyledikleri bu konuların seçimler öncesinde gündemimize girmesiyle bağlantılı iyimserliğimizi arttırıyor. Cumhurbaşkanı Gül bir yandan Meclis'teki temsil sorunu konusunda gayet hassas bir değerlendirmede bulunurken, Kürt açılımı, adalet mekanizmasının düzgün ve etkili işleyişi, yeni anayasa yapımı konularında da önemli işaretler verdi.

İktidar ve Ana muhalefet partisi liderlerinin referandum sonrası diyaloga daha açık bir tutum benimsemeleri toplumun çoğunluğu gibi bizi de heyecanlandırıyor. Türkiye'de siyaset alanını daha da genişletecek her yaklaşım bizim önceki konuşmalarımızda da dile getirdiğimiz temel sorunların aşılması için paha biçilmez bir fırsat sunmaktadır.

Değerli üyeler,

Temel sorunlarımızın en başında Kürt meselesinin geldiği konusunda herhalde pek bir tereddüde mahal yoktur. Bu konuda önce şiddetin durması, terör eylemlerine son verilmesi yönündeki gelişmeleri merak ve ilgiyle izliyoruz. Bunun yanı sıra tarihimizin hiç bir döneminde olmadığı kadar açık şekilde sorunu tüm boyutlarıyla da tartışıyoruz.

Bu konuda gösterilen tüm iyi niyetli çabalara destek vermeyi de doğru buluyoruz. Önümüzdeki dönemde hem gelişmeler hakkında daha fazla değerlendirmede bulunmak imkanı hem de önerilerimizi dile getirme fırsatı bulacağımıza inanıyoruz.

Kürt meselesinin aynı zamanda ulus ötesi bir boyutu olduğunu da biliyoruz. Sonuçta güneyimizde Irak'a bağlı bir Kürdistan Bölgesel Yönetimi var. Onun denetimindeki topraklarda da PKK bulunuyor.

Gerek Barzani yönetimi gerekse ABD bu konuda Türkiye'den asker ve sivil yetkililerle işbirliği yapıyor. Bunun yeterli olmadığını daha ileri düzeyde tedbirlerin devreye girmesi gerektiğini Türkiye en üst düzeyden sürekli tekrarlıyor.

ABD Irak'tan çekilirken arkada en azından istikrarlı bir bölge bırakmak istiyor. Bunun için de Ankara ile birlikte çalışıyor. ABD ve bekası Türkiye ile iyi ilişkileri sürdürmeyi gerektiren Barzani yönetiminin PKK konusunda ellerinden geleni yapmalarını bekliyoruz.

PKK şiddetinin son bulmasının ülkemizde Kürt meselesinin çözümüne yönelik çabalara ivme kazandıracığına, bölünme kaygılarını da ciddi şekilde gündemden kaldıracağına inanıyoruz.

Kaldı ki, referanduma katılım oranları, boykota rağmen, Kürt kökenli vatandaşlarımızın da şiddetten kurtulmuş bir Türkiye'de, demokratik sistem içinde siyasete katılmak istediklerini, hür ve eşit vatandaşlar olarak yaşama iradesine sahip olduklarını gösterdi.

ABD ile ilişkilerimizin çok dallı ve önemli olduğunu burada tekrarlamaya herhalde gerek yok. Son dönemde ilişkilere egemen olan fırtına bulutlarının yavaş yavaş dağılmaya başladığını görmekten memnunuz. İran konusunda tarafların birbirilerini daha iyi anlamaya başladıklarını gördüğümüze de seviniyoruz.

Ancak ABD'nin Türkiye'deki imajının hayli sorunlu olması üzerinde de hem bizim hem de Amerikalı dostlarımızın daha ciddi şekilde düşünmeleri gerektiğine inanıyoruz. Bu bağlamda BM İnsan Hakları Konseyi'nin dokuz Türk vatandaşının hayatını kaybettiği Gazze yardım konvoyuna İsrail saldırısı hakkındaki raporuna ABD'nin red oyu vermesinin de bu imaja olumlu bir katkı yapmayacağı kanısındayız.

Değerli üyeler,

Son olarak da, gündemimizin hala en önemli maddelerinden birisini oluşturduğunu düşündüğüm AB üyelik sürecine değinmek istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanı AB'nin Türkiye'yi dışlayıcı tavrından ve ekonomik gücüne koşut bir siyasi cevvaliyet içinde olmamasından şikayet etti.

Gerçekten de Türkiye dosyası gibi bir dosyanın AB üyelerinin bazılarında ele alınmış şekline bakıldığında ülkemizde daha şunun şurasında altı yıl önce yüzde 70'lerde seyreden üyeliğe desteğin 38'lere düşmesine şaşmamak gerekir. Bu bizce sürdürülemez bir durumdur ve gereği yapılmalıdır.

Hükümetimizden AB sürecini canlandırmasını ve altı yıl önceki ruha dönülmesini istemek doğaldır. Ancak Kıbrıs meselesinde çözüme yönelik bir ışık ortaya çıkmadıkça da bunun gerçekleşmeyeceği bellidir.

Dünyadaki yeni yapılanmada Türkiye Avrasya'nın çengelli iğnesidir. Gücü, Batı sisteminin bir parçası olarak, çevresiyle yapıcı ekonomik, kültürel ve siyasi ilişkiler kurmasından kaynaklanmaktadır. AB'nin de gerek ekonomik gerek stratejik açılardan böyle bir üyeye ihtiyacı fazla açıklama gerektirmeyecek ölçüde aşıkardır.

Önümüzdeki dönemde, ekonomik krizin etkisinin yarattığı olumsuz havaya rağmen, bu ilişkileri canlandırmak için yeni bir heves, yeni bir şevk ve hepsinden önemlisi karşılıklı olarak yeni bir dille harekete geçmek gerektiğine inanıyoruz.

Değerli üyeler,

TÜSİAD olarak ülkemizin gündemiyle ilgilenmeye, sorunların çözümü için fikir üretmeye, laik, demokratik hukuk devleti yapısının sağlamlaşması için çalışmaya devam edeceğiz. Ülkemizde barışın tesisiyle ekonomik refah arasındaki ilişkiyi vurgulamaktan vazgeçmeyeceğiz. Güçler ayrılığı ve dengesini savunup, Parlamento'nun bugünkünden daha etkin hale gelmesi için çalışacağız.

Tüm bu konularda tarafız. Taraf olmaya da devam edeceğiz.

Bu mücadeleyi verirken de sizden, desteğinizden, görüşlerinizden daha önemli ve değerli bir güç kaynağımız yoktur.

Bunu da belirterek hepimize şükranlarımı sunmak isterim.

Beni dinlediğiniz için teşekkür eder hepimizi saygıyla selamlarım.